

INTERVIEW PIETER LAGROU

‘Ik vrees dat er nog accidenten zoals met het Letse standbeeld zullen gebeuren’

Vandaag om 12:00 door [Stijn Cools](#)

De ‘Bijenkorf voor de vrijheid’ in Zedelgem. Foto: Michel Vanneuville

Volgens de Amerikaanse schrijver Lev Golinkin is het beeld *De Letse bijenkorf voor vrijheid* in Zedelgem een **‘onverdedigbare poging om nazicollaborateurs wit te wassen’**. Historicus Pieter Lagrou (ULB) is twee weken geleden al ter plaatse geweest om het gemeentebestuur hierover te adviseren. ‘De manier waarop het monument daar stond, was niet aanvaardbaar.’

Vooraf | Zedelgem herdenkt de Tweede Wereldoorlog met een monument dat SS’ers uit Letland eert als slachtoffers van de onvrijheid. Drie jaar lang bleef dat onopgemerkt. Tot een groot dossier in de Belgische editie van het Franse blad Paris-Match en commentaren in vooral de Franstalige pers [de zaak in een stroomversnelling bracht](#).

Hoe bent u bij dit verhaal betrokken geraakt?

‘Ik maak deel uit van het Historisch Wetenschappelijk Comité Vloethemveld, samengesteld voor het voormalig krijgsgevangenkamp op het grondgebied van Zedelgem. Maar ik ben nooit op de hoogte gebracht van een oprichting van een monument. Vloethemveld zelf is geen eigendom van de gemeente, maar aangekocht door de Vlaamse overheid. Het monument zelf staat ver van deze site, in een

nieuwbouwwijk, op een plek waar weinig mensen langskomen. Op 22 juni ben ik de *Bijenkorf* gaan bekijken. De burgemeester en de schepenen wilden mijn advies erover. Ik heb meteen gezegd dat de manier waarop het monument daar stond, niet aanvaardbaar was. Ik heb dat met aandrang gezegd. Er moest andere duiding bij. En wel snel. Ook de naam van het plein was problematisch.'

Maar met het kunstwerk zelf is weinig mis?

'Esthetisch is daar weinig tegen in te brengen en heeft het een vrij neutraal uitzicht: het is een bijenkorf. Mocht het een Letse legionair in vol ornaat zijn geweest, dan was het een ander verhaal geweest.'

Welke duiding zou er bij het beeld moeten komen?

'De *Bijenkorf* mag geen eerbetoon te zijn, maar moet een waarschuwing zijn. Daarin moet gewezen worden op het feit dat er SS'ers waren onder de krijgsgevangenen. Maar ik denk dat het belangrijk is om daar nu goed over na te denken en eventueel workshops te organiseren met historici om tot een duidelijke duiding te komen.'

Het plein heette Brivibaplein, Lets voor vrijheid. De commentaar kwam al: er is toch niets tegen vrijheid? Of waarom zou het plein niet gewoon Vrijheidsplein mogen heten in het Nederlands?

'Precies die vrijheid is problematisch in deze discussie. De strijd voor vrijheid was een propagandathema voor de Oostfronters. Voor de Letse oorlogsmisdadigers is Zedelgem een poort naar de vrijheid geweest, vrijheid is voor hen een synoniem voor straffeloosheid.'

Is het gemeentebestuur onvoorzichtig geweest?

'De drijvende kracht achter het monument is een gemeenteraadslid voor Vlaams Belang met veel interesse voor geschiedenis, maar hij is geen professionele historicus. Hij heeft een soort van exclusief samenwerkingsverband met het Museum van Bezetting uit Riga. Zij houden er heel eigen ideeën over de collaboratie op na. Het is een zware fout geweest om daarin mee te gaan. Maar ik denk dat dat wel vaker voorvalt in Vlaanderen: dat de politiek verantwoordelijken niet snel genoeg de stap zetten om historici te consulteren. Ik vrees dat er nog accidenten zullen gebeuren: er komt een herdenkingsboek aan en ook een tentoonstelling over Vloethemveld. Daar moeten professionele historici ook hun advies over geven.'

De naam van het plein wordt gewijzigd, een nieuwe plakkaat wordt opgesteld. Volstaat dit?

'Het is dringend tijd om hier nu een duidelijke uitleg aan te geven. Historici moeten constructief het gemeentebestuur bijstaan om hier betekenis aan te geven en een ondubbelzinnige boodschap aan te verbinden die het nazitijdperk onvoorwaardelijk veroordeelt.'